

XXXVIII.

Q. D. B. V.

OBSERVATIONES QVAEDAM

AD

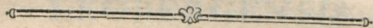
INTERDICTVM SALVIANVM

OCCASIONE

L. I. PR. ET §. I. D. DE SALVIANO INTERDICTO

IUNCTA

L. I. C. DE PRECARIO ET SALVIANO INTERDICTO

QVAS

P R A E S I D E

ACADEMIAE FRIDERICIANAE DIRECTORE

ET SENIORE

IOANNE TOBIA CARRACH, ICTO

POTENTISSIMO PORVSSORVM REGI A CONSILII INTIMIS

FACVLTATIS IVRIDICAE PRAESIDE ORDINARIO

NEC NON

IVRIVM PROFESSORE PRIMARIO ETC.

DIE X. AVGVSTI A. O. R. MDCCCLXXIV.

PVBlice VENTILANDAS EXHIBET

CHRISTOPHORVS BENIAMIN ÜBERSCHAER

LEOBERGA SILESIVS.

HALAE MAGDEBVRGICAE

STANNO FRIDER. AVG. GRVNERTIANO.

ILLVSTRIBVS
AMPLISSIMIS ATQVE DOCTISSIMIS

VIRIS,

PENES QVOS EST SALVS REIPVBICAE

LEOBERGENSIS

FAVTORIBVS ATQVE PATRONIS

INDVLGENTISSIMIS

SPECIMEN HOCCE ERVDITIONIS

SACRYM ESSE VOLVIT.

OBSERVANTISSIMVS CLIENS

CHRISTOPHORVS BENIAMIN VBERSCHAER.

ILLVSTRIBVS
AMPBISSIMIS ATQVE DOCTISSIMIS

VIRIS

PENES QVOS EST SALVS REIPVBLICAE
LEOBURGENSIS

FAVTOIBVS ATQVE PATRONIS

INDVLGENTISSIMIS
SPECIMEN NOGCE ERVDITIONIS

SACRAE RESE VOLVIT

CONSERVATISSIMVS CAELVS

CHRISTOPHORVS BENIAMIN VBERSCHNER

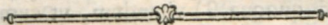
Q. D. B. V.

OBSERVATIONES QVAEDAM
AD
INTERDICTVM SALVIANVM
OCCASIONE

L. I. pr. et §. I. D. DE SALVIANO INTERDICTO

IUNCTA

L. I. C. DE PRECARIO ET SALVIANO INTERDICTO.

§. I.

 Jurisprudētiaē, quae scientia est legibus dirigendi actiones humanas, constitutiva, ut cum Dialecticis loquar, esse I) cognitionem legum solidam et II) prudentiam illas ad facta obuenientia applicandi, vix quisquam negabit. *Ad solidam legum cognitionem* initio animum appello; sine qua prudens legum ad facta obuenientia applicatio ne utiquam datur: deinde etiam *leges applicandi prudentiam* paucis considerabo. I) *Solida cognitio legum* 1) *naturalium*

A

lium

lium accurata acquiritur ratiocinatione de natura humana, ejusque cum objectis conuenientia; quorsum pertinet vulgatum illud:

viuere naturae nos conuenienter oportet,
Stoici exinde defenduntur satis, statuentes, secundum *jus naturae* viuere, esse secundum *naturam* viuere: si amphiboliam vitemus, nec *secundum naturam viuere* existimemus esse, *secundum naturae impetum viuere*. Legum dein 2) *positiuarum*, quae aliis *ciuiles* audiunt, cognitio solida poscit, vt et verba et mentem legislatoris, quam nobis significare verbis voluit, intelligamus. Insuper haece *interpretatio*, tum a) *sensum verbalem* legis repraesentans, quae *interpretatio grammatica* seu *declaratiua* dicitur, tum b) *mentem* legislatoris in verbis latentem per probabiles eruens coniecturas, quam dicere solent *interpretationem logicam*, ac in *extensiuam* et *restrictiuam* dispescunt interpretes juris. Caueas vero existimes, a) ac si interpretatio grammatica a regulis logicis aliena sit; vtpote quod apprime falsum: siquidem regulas interpretationis grammaticae, etsi quondam neglectas, Logica manu plena tradit, postquam fundamenta interpretandi a Philosophis recentioribus Logicae quasi iure postliminii sunt restituta. Id quoque b) vitandum, vt cum interpretatione restrictiua misceas interpretationem *strictam* veteribus Romanis Iureconsultis familiarem: quae vitium magis *interpretationis iustae* est, quam vera interpretatio; siquidem, relicta mente legis ex verbis per genuinas interpretandi regulas logicas eruenda, solum caprat verbum extra connexionem cum aliis legum verbis consideratum, adeoque antecedentibus, consequentibus, intermediis, significatu tecnico vel famosiore, susque deque habitis, materiaque substrata, ac coniunctis siue loco siue origine, atque illis, quae *ibi* latius proposita sunt, *vbi materiae sedes est*, neglectis, cortici e contrario verborum inhaeret; earundem significatum primitiuum

nimis preste sequitur, atque solam vocularum compositionem attendit, vnde priscis Romanis jus strictum maxime descendit, jurisprudentia humaniore inualescente, a Iureconsultis Romanis recentioribus interpretatione iusta et per aequitatem, secundum *rationes* legum verba *restringente, extendente*, vti par erat, corrigendum. Facile inde contigit, vt contradictiones inter leges se deprehendisse, nonnulli sibi sint visi, quae tamen imaginariae magis, quam verae sunt, iusta interpretatione adhibita euanescentes, siquidem altera lex non raro regulam, altera exceptionem continet, altera causam quandam breviter et in transitu quasi, altera vero eandem ex instituto, clarius, plenius, distinctius, aut sub singularibus circumstantiis exponit, altera ad iura antiqua vel antiquata, altera ad jus nouum *correctorium, suppletorium*, aut saltem exceptionem a iure antiquo faciens, pertinet. Quibus consideratis cautum esse oportet in antinomiis, aut emblematicis Tribonianeis fingendis, ac in legibus pro ingenio suo truncandis, interpolandisque. Quo pruritu multi laborant criticorum nomen affectantes, quod temerarius eiusmodi legum quasi aperte ineptarum immutationibus vel reprehensionibus mereri sese existimant, quibus tamen superfedere potuissent, si grammaticae saltem, adhibita *constructione debita*, legem exposuissent. Exemplum huius rei vulgatissimum silentio transire nequeo: equidem vapulat vulgo *MODESTINVS*, ex cuius libro II. Pandectarum desumpta fertur *L. r. D. Qui testamenta facere possunt, et quemadmodum fiant* vbi describitur, *testamentum est voluntatis nostrae iusta sententia, de eo, quod quis post mortem suam fieri velit.* Rident quam plurimi *MODESTINVM*, eundemque vna cum definitione sua imo cum Iureconsultis eundem sequentibus apertissimae absurditatis arguunt, quod statuatur, *testatorem post mortem suam velle*, cum tamen *morte homo velle desinat, nec sic quisquam post mortem*, saltem secundum

cundum naturalem, quam hic sequimur, rationem, *posse velle*. Sed desinant mirari, desinant ridere, desinant arguere bonum Modestinum vna cum Iureconsultis illum sequentibus: curent potius, ne ab aliis etiam ludimagistris ineptae constructionis causa derideantur! Vbinam quaelo, *MODESTINVS* dixit, quod quis *post mortem suam velit*? qui potius satis perspicue dixit, *sententia de EO, QVOD quis POST MORTEM SVAM FIERI velit*: *VULT*, quippe testator *in articulo mortis*, seu quod idem est, *IN VLTIMO VITAE MOMENTO, ALIQUID FIERI post mortem suam*. Qua occasione simul apparebit, quam recte scilicet, ex illo dubio vulgari multi asserant, testamenta juri naturali neutiquam convenire. Haec tamen non ideo dicta sunt, ac si tanto Romani iuris amore occaecatus sim, quod omnes Iuris Iustiniani leges in exactissimam coactae sint consonantiam, ac mendis opus illud omnino careat, neque vlla indigeat correctione: utpote quod evidendae facti aduersum esset. Fateor potius, in tam vastum opus, diuersos habens auctores, diuersoque tempore concinnatum, saepius descriptum, forte etiam a scribis antiquorum, temporis vel hominum injuria ex parte deletorum characterum, imo Latinae linguae ignaris, jura non satis callentibus, hinc suo ex ingenio textum corrigentibus, mendum aliquid facile potuisse irrepere, prudenti manu omnino emendandum. Fateor quoque, non omnes leges inuicem perfecte conspirare concentu. Neque a me impetrare possum, ut caeco impetu illorum, qui jus Romanum deperiunt, sequar canonem: *nulla contradictio in jure tam crassa est, quae non subtili aliqua inuenta distinctione possit tolli*. Fastidio fictitias istas distinctiones, quae legum conditoribus in mentem venerunt nunquam, quae sensum legibus illatum magis fingunt, quam innatum repraesentant, saltem ut suis opinionibus praeconcepitis leges, inuita licet Themide, accommodent. Curae mihi tantum est

TEREN-

TERENTIIVM illud, *in omni vita id apprime vtile est, NE QVID NIMIS*. Id igitur negotii mihi erit semper, vt *superstitiosam mendorum legum venerationem*, aequae ac *temerariam earundem correctionem* virem. II) Prudentiam leges applicandi ad facta obuientia, quod attinet, breuibus saltem moneo, quod *omnes circumstantiae*, quarum minima variare potest rem, seu factum propositum, vt ad aliud genus causarum iuridicarum, indeque ad alias leges pertineat sedulo sint expendendae ac cum legibus conferendae, quousque his conueniant, et quinam inde redundant effectus.

§. II.

Venerunt haec mihi in mentem meditantis thema Thema
dissertationis habendae speciminis loco, quod stipendii causa edendum. Memor enim sum illorum, quae PERILLVSTRIS DOMINVS PRAESES ad B. IUSTI HENNINGII BOEHMERI *aureum tractatum*, qui *Doctrina de Actionibus* inscribitur, Sect. II. Cap. III. §. CIII. seqq. proposuit, ibique de *Legis i. pr. et §. i. D. de Interdicto Saluiano* atque *Legis i. C. de Precario et interdicto Saluiano* dissensu disseruit. Suscepi eo libentius hanc causam, quo magis deprehendi, Ictos celeberrimos, quorum opimam messem habent *Tractatus de Pignoribus et Hypothecis ex diuersis V. I. Doctoribus descripti etc. Lugduni apud Antonium de Harsy, MDLXXXVIII*. alique recentiores, qui Inderdictum Saluianum ex instituto exposuerunt, utpote AMADEVS ECKOLT *Dissertatione de Interdicto Saluiano anno c1510 c1514. Lipsiae habita*, partim non adeo accurate has leges resoluisse, partim de vsu harum legum in foris Germanicis minus sufficienter exposuisse. Quippe plerique contenti fuerunt, quod dixerint, inderdictum hoc in foris Germanicis nullum habere vsum: silentes tamen de ratione asserti sui, multo minus, vti fit, accurate indiguitantes, quidnam in foris loco ejusdem obrineat.

§. III.

Ordo dicen-
dorum.

Breuius ergo secundum Per - Illustr. Dn. PRAE-
SIDIS praecepta, de legum citatarum sensu tractabo,
deinde expendam, an ad fora Germanica quadrent, et
quid in his usu veniat.

§. IV.

Tenor legis 1.
D. de Saluiano
interdicto.

Prodeant igitur ab initio ipsae leges, quibus inui-
cem conciliandis operam nauant Iureconfulti. Et pri-
mum videamus quidem *Legem 1. pr. et §. 1. D. de Saluiano
interdicto*, desumptam ex IULIANI *Lib. 49. Digestorum*.
Verba ejus in pr. ita se habent: *si colonus ancillam in fun-
do pignoris nomine duxerit, et eam vendiderit: quod apud
entorem ex ea natum est, ejus APPREHENDENDI gra-
tia VTILE INTERDICTVM reddi oportet*. Sequatur
§. 1. *legis citatae* ita se habens: *si colonus res in fundum duo-
rum pignoris nomine intulerit, ITA VT VTRIQUE IN
SOLIDVM OBLIGATAE ESSENT, SINGVLI ADVER-
SVS EXTRANEVM Saluiano interdicto recte experiuntur.*
*Inter ipsos vero si reddatur HOC INTERDICTVM, pos-
sidentis conditio melior erit. At si id actum fuerit, vt PRO-
PARTIEVS RES OBLIGARETVR, VTILIS actio AD-
VERSVS EXTRANEOS ET INTER IPSOS dari debe-
bit, per quam dimidias PARTES POSSESSIONIS SIN-
GVLI APPREHENDENT.*

§. V.

Tenor legis 1.
C. cod.

Iungamus hūc *Legem 1. C. de Precario et Saluiano
interdicto*. Inscribitur haec lex: IMP. GORDIANVS
ARISTONI. *Ipsa vero verba legis haec sunt: Si te non
remittente pignus, debitor tuus ea, quae tibi obnoxia sunt,
vendiderit: integrum tibi jus est persequendi, NON IN-
TERDICTO SALVIANO, ID ENIM TANTVM MODO
ADVERSVS CONDUCTOREM DEBITOREMVE com-
petit, sed Seruiana actione, vel quae ad exemplum ejus in-
stituitur*

stituitur, utilis aduersus emptorem exercenda est. P. P. C. lib. Sept. Pio et Pontiano Coss. 239.

§. VI.

Si has leges inuicem conferamus, abstinendo a disquisitione, an legendum sit, *in fundo* forsan admodum definitionis tutelae, est vis ac potestas *in capite libro*, an cum glossa substituendum, *in fundum*; quod in hac tractatione mea nihil refert, statim deprehendere possumus, easdem inter se minime consentire. Equidem in citata *L. 1. pr. D. de Saluiano interdicto* IULIANVS diserte affirmat, *si colonus ancillam in fundo pignoris nomine duxerit, et eam vendiderit, quod apud emptorem ex ea natum est, eius apprehendendi gratia, vtile interdictum reddi oportere.* Eodemque aperte satis collineat ejusdem legis §bus 1. Ex aduerso IMPERATORES in *L. 1. C. de Precario et Saluiano interdicto* expresse creditori, *si debitor ea, quae illi obnoxia sunt, vendiderit*, actionem SERVIANAM, vel *quae ad exemplum ejus instituitur*, (nimirum quasi-Seruianam) quidem indulserunt, ast persecutionem INTERDICTO SALVIANO NEGARVNT, addendo rationem: ID ENIM TANTVMmodo ADVERSVS CONDUCTOREM, DEBITOREMVE COMPETIT.

Collatio istarum legum inter se.

§. VII.

Consideremus nunc paucis harum legum conciliationes, quae praecipue proferuntur. Etenim 1) sunt, qui *L. 1. §. 1. D. de Saluiano interdicto* hoc modo in consonantiam cum *L. 1. C. de Precario et Saluiano interdicto* cogere ausi sunt, vt vocem, *extraneus*, in citata *L. 1. §. 1. D. de Saluiano interdicto*, restringant ad ipsum debitorem; cum *extraneus* opponatur *creditoribus*, adeoque sub eo ipse debitor commode intelligi queat, non vero tertius quilibet possessor, vt in *L. 1. C. cit.* Hanc explicationem imprimis

Examinatur conciliatio Glossae.

mis *Glossa* ad *cit. L. 1. C. de Precar. et Saluiano interdicto*
 habet, quam alii secuti sunt, *glossa* licet minime allegata,
 forsân quod multis sordeat, laborantibus praeiudicio,
 quasi *glossa* semper ineptiat. Verum mihi non videtur
 rem conficere haec *glossae* interpretatio. Cum enim
 uocula *extraneus* generalem habeat significatum: eius
 determinatio ex consensu cum verbis antecedentibus et
 consequentibus in textu desumenda erit. Atqui textus ver-
 ba perspicue indigitant, uocem *extraneus*, vi sua natua,
 quemcunque denotare debere, qui non est fundi locator,
 seu fundi condominus, adeoque tam ad colonum, quam
 ad alium quemuis pertinere. Minus probabile praeterea
 est, cum Icti Romani uerborum fuerint curiosissimi ut
 singulis rebus singula sua tribuerint nomina et uerba, I-
 LIANVM loco termini specialioris et perspicui *debitoris*,
 uel *coloni*, generaliore atque uagum simulque minus
 perspicuum adhibuisse, indeque inaduertenter profusus
uerbis plus comprehendisse, quam mente sua concepisse. Lu-
 culentius hoc in oculos incurrit, si ista, quae in textu
 ipso sequuntur, contemplemur uerba, ita se habentia: *in-*
ter ipsos uero si reddatur hoc interdictum, possi-
dentis conditio melior est. Ex his enim liquido apparet,
extraneum non debitorem uel colonum solummodo sed
quemuis, qui non est inter fundi locatores,
 intelligendum esse. Apparet hoc etiam ex ratione legis,
 quam ipsa eius uerba perhibent: *inter ipsos uero si*
reddatur hoc interdictum, possidentis conditio
melior erit. Haec enim ad COLONVM, uel *alium*
debitorem oppignorantem ipsum, neutiquam pertinent; qui-
 pe qui frustra pro se allegaturus esset, quod IN PARI
 CAUSA, *possidentis conditio melior sit*. Aduersantur praeterea
 explicationi *glossae*, aliorumque eam sequentium,
 quae *cit. L. 1. §. 1. circa finem* proponuntur his uerbis:
At si id actum fuerit, ut pro partibus res obligaretur,
uiliis actio et aduersus EXTRANEOS, et inter ipsos dari
debet.

debet, per quam dimidias partes possessionis singuli apprehendent. Sane hic textus liquido EXTRANEOS adeo late dixit, ut exprimat omnes possessores, qui non sunt locatores aut creditores, atque generalis illa dictio plane non permittit, ut sine solida ratione in significatum specialem minus vsitatum torqueri, et ad colonum seu debitorem solum restringi debeat: praesertim cum pluralis numerus adversus EXTRANEOS minime admitat, ut singularem numerum, colonum nempe, aut debitorem inde exculpamus. Silentio id neque possum praeterire, quod principium huius Legis 1. isti glossae eique adhaerentium Ictorum interpretationi obstat. Accepimus tenorem eius §. IV. isque asserit aperte, si colonus ancillam in fundo pignoris nomine duxerit, et eam vendiderit: QVOD APVD EMTOREM ex ea NATVM est, ejus APPREHENDENDI gratia, VTILE INTERDICTVM reddi oportet. Dubio procul emtor est extraneus simulque tertius possessor: nihilominus contra ipsum reddi oportet utile interdictum, asserente IULIANO. Quin adhuc magis singulare videri posset, quod locatori fundi utile hoc adipiscendae possessionis interdictum assignatum sit, QVOD APVD EMTOREM EX EA, ancilla scilicet, quam colonus in fundo pignoris nomine duxerit, et eam vendiderit, NATVM EST EIVS apprehendendi gratia, nisi notissimum esset, quod partus sequatur ventrem, cuius quasi fuit accessorium, adeoque praesumptivum jus locatoris, quod huic efficit interdictum adipiscendae possessionis ancillae ipsius, simul perineat ad partum ejusdem, tamquam ad accessorium. Quo supposito nihil interest, utrum partus ante venditionem jam fuerit conceptus, an non: eaque distinctione supervacanea, quam frustra nonnulli sibi fingunt, simulque textui sensum temere inferunt, qui ipsi non est innatus, tuto carere possumus. Obstat etiam interpretationi glossatoris L. 10. D. de Pignoribus et hypothecis, ubi formula, aduersus EXTRA-

CIRCA

B

NEOS,

Examinatur
FABRI opi-
nio.

NEOS, itidem QVOSVIS *possessores, extra creditores*, quibus oppignoratum, minime vero debitorem ipsum eundemque solum indigitant. Sed intercedit hic FABER *de Erroribus pragmaticorum Dec. IX. Error. 9. seq.* Is nempe sibi persuasit aliisque persuadere voluit, quod *cit. L. 1. pr. D. de Salviano interdicto* verosimiliter tractet speciem singularem, si ancilla vendita apud emtorem pepererit, postea autem, ubi a venditione recessum, ancilla vna cum partu ad venditorem redierit. Iterum vero interpretatio haec peccat contra regulam: *sensus sit innatus, non illatus*. Sane hujus conjecturae nullum plane argumentum probabile in textu citato inuenitur. Adeoque ejusmodi ingenii Fabriani foetus nullo elaboratus iudicio naturam habet praesumptionum *temerariarum*, quas dicunt, nequitiam ad genuinas pertinet legum interpretationes: vti et caetera pleraque, quae FABER hac in causa protulit, *petitione principii*, vti Dialectici loquuntur, laborant, nec quidquam efficiunt. Taceo, quod commenta illa facere aliquid magis possent, in quaestione, ad quem partus ancillae pertineat, quam vt ad quaestionem praesentem de interdicto *adprehendendi gratia*, seu *adipiscendae possessionis Salviano*, spectet.

§. VIII.

Examinatur
CVIACII
sententia.

Haec eo distinctius exponenda fuerunt, quo magis arrisit multis interpretatio vulgaris, adeo vt in plerisque systematibus et compendiis juris conspiciatur. Sequitur nunc alia disquisitio. CVIACIVS *Lib. VI. Observ. XXIV.* nimirum legum harum Romanarum diffidium ita tollere studuit, vt existimet, IMPERATOREM in *L. 1. C. cit.* de interdicto Salviano *directo* statuiere, idque negare creditori contra emtorem rerum isti obnoxiarum, adeoque contra tertium possessorem: IULIANVM vero in *cit. L. 1. Digestorum* interdictum *vile* omnino concedere. Verum quidem est, quod *cit. L. 1. Digest. de vili* interdicto Salviano

viano agat. Sed hoc non indiget interpretis cura; si-
quidem satis aperte ipsa legis verba illud afferunt. Air
enim IULIANVS in *L. 1. D. de Saluiano interdicto in pr.*
ejus apprehendendi gratia *VTILE interdictum* reddi oportet:
atque circa finem *Sphi 1.* at si id actum fuerit, vt
pro partibus res obligaretur, *VTILIS actio et aduersus*
EXTRANEOS, et inter ipsos dari debebit, per quam di-
midias partes possessionis singuli apprehendent. Cessat
igitur interpretis officium in exponendo sensu legis, per
se ita claro, vt suto coelo soli meridiano frustra offunde-
retur lumen. Neque satisfecit CUIACIUS *Legi 1. Codicis*
de Precario et Saluiano interdicto, dum minime mon-
strauit, quare generalia IMPERATORIS verba in *uni-*
uersum denegantia interdictum Saluianum, atque de *di-*
recto interdico nihil prorsus continentia, ad solum dire-
ctum interdictum restringere velit. Quamuis id frustra
CUIACIO obiiciatur, quod interdictum ad alios credi-
tores et debitores praeter locatorem praedii rustici et col-
onum extensum, jamjam sit *utile*, neutiquam *directum*.
Namque memores esse debemus, quod viles actiones
variis praedicerentur modis, indeque vario directis opponi
possint sensu, ac quod eadem actio simul pluribus modis
dici possit *utilis*, imo eadem actio, quae vno respectu *di-*
recta dicitur, alio respectu *utilis* esse possit. Actio quippe *uti-*
lis est actio *interpretatione extensua* ex rationis paritate im-
primis ad aliud *subiectum*, siue *actiuum* siue *passiuum*, vel
ad aliud *objectum materiale*, vel ad alium *finem* producta,
vltra verba legis et inde formatae actionis formulae pres-
se olim sumta.

§. IX.

Alio modo rem extricare studuerunt nonnulli, ita
vt cum *Lege 1. C. de precario et interdico Saluiano*. tan-
rummodo contra conductorem debitoremue interdictum
illud concedant, neutiquam vero contra emtorem ceu
tertium

Examinatur
explicitio,
quae *L. 1. D.*
de Saluiano in-
terdicto, intel-

ligit de malae
fidei posses-
sore.

tertium possessorem, regulariter: *legem vero i. D. de Interdicto Saluiano* explicent de malae fidei possessore. Verum nulla suppetit ratio hujus interpretationis, nec in citata *L. 1.* vllum offenditur momentum, vnde conjici possit verosimiliter, talia IULIANO venisse in mentem. Praeterea explicatio ista vel ideo locum habere nequit, cum probatum nondum sit, quod Iure Romano personalia iudicia, quibus vulgo interdicta adnumerant, competant aduersus tertium possessorem malae fidei participium, vtpote quod Iuri Canonico debetur.

§. X.

Examinatur
WATERI et
quos secutus
est, sententia.

Deductis hisce simul satisfactum est correctioni *legis i. §. 1. cit. D. de Saluiano interdicto*, qua IOANNES VAN DE WATER *Lib. I. cap. XII. Observat. Iur. Rom.* causae huic consulere studuit, qui existimat in *lege cit. i. §. 1.* altum fuisse silentium de *interdicto Saluiano*, tractatumque saltem de *actione Seruiana*. Verum Celeberrimus ille Vir plus mihi videtur indulsisse ingenio suo, atque ex nimio Iuris Romani amore fluente studio correctionibus, in deterius licet iura mutantibus, aperte dissonantia cogere in consonantiam, inuita Minerua. Sane correctionem hanc minime permittit *principium cit. Leg. 1.* quod supra accepimus, secundum quod nimirum, *si colonus ancillam in fundo pignoris nomine duxerit, et eam vendiderit, quod apud emtorem ex ea natum est, ejus apprehendendi gratia vile interdictum reddi oportet*. Haec, dubio procul, locatori vile interdictum adipiscendae possessionis, vile scilicet interdictum Saluianum contra emtorem, qui certe tertius possessor est, propter id, quod apud emtorem ex ea natum est, apertissime largiuntur: nisi omnia in Iure Romano, quae WATERO displicent, a mala manu, quae disputationem pulcherrimam conspurcauerit, prouecta esse, cum eodem temere existimes. Satisfecisse ita mihi videor et WATERO et illis, quos secutus est, inque suas

suas vocavit partes: vt, his speciatim quid reponere, sit superuacaneum.

§. XI.

Quae igitur hac in causa dicenda erit sententia? Plane ego existimo, quod operam et oleum hac in causa perdant, qui *Legem i. D. de Interdicto Saluiano* cum *Legem i. C. de Precario et interdico Saluiano* apertissime sibi contrarias in consonantiam cogere tentant. Illa sane *ICri IULIANI* continet opinionem, qua iura reddidit secundum artis suae regulas, vel saltem secundum suam illa in causa opinionem. Haec autem, *L. i. C. de Precario et interdico Saluiano* nimirum, est *constitutio Principis*, nempe IMPERATORIS GORDIANI, et quidem *rescriptum*, quo precibus responsum est, quod partim ex inscriptione hac, IMP. GORDIANVS A. *Arifsoni*, apparet, partim ex pronominibus substantiuis et possessiuis, *re, debitor tuus, tibi*, satis liquet. Rescripta vero non semper sequi *ICrorum* sententias, notissima res: atque in hodiernum vsque diem contingit, vt iuri communi rescripta, et rescriptis rescripta contraria, tam in eadem causa, quam in diuersis causis, emanent. Nec obstant, quae *SCHVLTINGIVS Pro Rescriptis* disseruit, quod nempe haec etiam causa dentur cognita. Verum fallit hac in re per amphiboliam formulae, *causa cognita*, sub qua si intelligat, quae vtraque parte audita statuuntur, committit in §. 6. *Inst. de l. N. Genr. et Civ. et Legem fm. C. de diuers. Rescr.* si autem eo respiciat, quod rescripta *non sine deliberatione dentur*; verum hoc quidem est, in rescriptis maxime iuris dubii declaratoriis: fallit tamen *SCHVLTINGII* assertio, a particulari ad vniuersale minus apte concludens, simulque deliberationem confundens cum causae cognitione, quae vtraque parte audita fit, et controuersiam inter litigatores decedit. Interim non dissimulandum est, quod ejusmodi rescriptum *Codici Iustiniano* repetitae praelectionis

Vera R. I.
sententia.

infertum legis generalis habeat auctoritatem, ideoque legibus Digestorum deroget, tamquam lex posterior. Quapropter inficias non ibo, in hac quoque causa *Legem i. C. de Precario et interdicto Saluiano derogasse Legi i. D. de Saluiano interdico.*

§. XII.

De eo, quod
usus fori Germanici seruet,
quorundam
sententia.

Restat, vt paucis de interdicti Saluiani usu in foris Germanicis agatur: quod eo magis conducet, quo magis hac quoque in causa ICri dissentiunt. Facile est ad intelligendum, quod parum curem barbaros ejusmodi practicos, qualis media in Germania ante aliquos annos PER-ILLVSTRI DOMINO PRAESIDI in actis sese conspicuum faciebat, qui debitoris oppignorantis nomine a creditore, soluto credito, pignus repetebat, impudenti audacia exclamabat, se *interdicto Saluiano* egisse in possessorio: neque enim solidioribus practicis, rabulificam ejusmodi scientiam obiiciendo, iniuriam inferendi animus est. Inter plures saltem ICrum immortalis memoriae G. A. STRVVIVM excito, qui in *Syntagmate Iuris Civilis Exercit. XLV. Thes. CLXXI. in fine* asserit. *Hodie pragmaticis nostris fere incognitum et inauditum esse nomen SALVIANI interdici, siue directi siue vilis, notat DASSEL AD ZOES. GASSERVS Dissert. de genuino colore possessorii ex solo iure in re* addit rationem, quod interdici color nimis ex iure ad rem, ex debito scilicet, repetendus sit: quae ratio non adeo clara est. *LYDOVICI in Doctrina Pandectarum Tit. de Saluiano interdico §. III. dicit, nomen interdici in foro vix auditur, res ipsa interim satis certa et frequens, cum in dubio eam actionem quis elegisse censetur, quae ipsi magis vilis est.* Verum a statu controuersiae recedit *LYDOVICI*: siquidem quaestio plane non est, qualem actionem quis instituisse *in dubio* sit censendus; sed an interdico Saluiano opus, illudque creditori vile sit. *Qua in quaestione discutienda omnino GASSERI ratio*

tio attentionem meretur, siquidem reus partim actori exceptiones non numeratae pecuniae, item non impleti contractus, excussionis, ordinis et similes obmouere poterit, vim interdicti eneruantes. Propinquius ad rem pertinebit, *quod interdicto hoc Saluiano* et quaestionibus, quas de eo accepimus, ac reliquis, quae circa illud finguntur, *foris non opus sit Germanicis*, in quibus *ipsa actio Seruiana vel quasi Seruiana* seu hypothecaria aequae commode hypothecam persequi, satisfactionemque suam summario processu impetrare potest creditor. Certe plerumque super hypothecis instrumenta conscribuntur liquida aequae vti super credito: quin in quibusdam locis immobilium hypothecae iudicialiter constitui, et in librum publicum inscribi debent, müssen in das Gerichts-Handels-Buch, siue, vti alii dicunt, in das Hypotheken-Buch engrosfirt (eingetragen) werden. Expediti autem iuris est, quod de Iure Germanico communi, nempe secundum *Recessum Imperii nouissimum §. 174.* ex instrumento liquido statim peti possint *mandata de soluendo sub comminatione executionis*, omiſſa *recognitionis petitione*, quae, si postea in *du-bium* vocatur actoris ius, *intangi demum solet*. B. I. H. BOEHMERVS *Doctrina de Actionibus Sect. II. Cap. IV. §. XI.* Consultius tamen *statim agitur ad recognoscendum*, indeque, seu, *facta recognitione, ad mandatum de soluendo sub comminatione executionis*: siquidem reus mandatum primum atque secundum aequae vti citationes dilatorias parum curare solet, atque ad tertium denique mandatum, sicuti ad citationem tertiam, quae peremptoria, demum excipit, se inaudirum non esse condemnandum, ab executione non esse incipiendum, actoris preces sub-er obreptionis vitio scate-re, falsas esse narrationes, et processum non rite formatum. Vnde fit, vt tandem per ambages ad recognitionem deveniatur, quas evitare potuisset actor, si in libello statim terminum recognitionis, et, hac facta, mandatum de soluendo sub executionis comminatione petuisset. In Saxonia

xonia

xonia certe, vt ita procedatur, conuenit cum principiis processus iudicarii Saxonici. Et quamuis hac in causa id multi negent, si non omnia capita libelli ex instrumento liquido appareant, reiicientes libellum, quo petitur *recognitio* et simul *responsio*, siue summaria siue L. C. sit, rei ad libellum, quasi incompatibilia, tamquam ineptum: ineptius tamen esse hoc dubium, solide satis monstrauit CARPZOVIVS P. I. *Const. XVII. Def. 10.* In ditionibus POTENTISSIMO PORVSSORVM REGI, DOMINO NOSTRO LONGE CLEMENTISSIMO, subiectis, libello documentum, quo fundamentum agendi probandum, siue in originali siue *in vidimata*, quam dicunt, *copia* iungi, terminusque ad recognitionem, ac, si causa ita fert, ad responzionem peti, imo petito ita non facto, a iudice ex officio praefigi debet: COD. FRID. P. III. *Tit. VI. §. 3. Tit. XXI. §. 10. Tit. XXIII. §. 1. seqq.* adde *Allgemeine Justiz-Ordnung de anno 1739. §. 124. n. 5.* Instabis forsan non de omni hypotheca nec de credito omni ex liquidis statim constare documentis. Sed nihil haec mouent; sufficit enim deductorum vsus, si termini habiles adsint, quod plerumque fit: atque iura respiciunt ea, quae plerumque sunt; quod vero semel atque iterum fit, leges praerereunt. Quin corrumpit obiectio, si testium examen summario forsan tamen iurisjurandi religione constrictorum, comprehensa *demonstratio*, *Bescheinigung*, iungatur libello, qua, quae facti sunt, in hypotheca etiam tacita demonstrari possunt: haec enim admittit summarii processus indoles.

§. XIII.

Coronis de
cautela ad
vocatorum
hodiernorum.

Coronidis loco facienda est adhuc mentio cautelae, qua aduocati nonnulli in foris vtuntur. Nimirum solent in parte libelli prima, quae facti species dicitur, memorare creditum atque causam vnde id ortum, et quod in securitatem crediti hypotheca creditori sit data, ac qua in re. Deinde omissa causa agendi explicita generatim
fal-

saltem dicunt, quod creditor a debitore satisfactionem
 quoad sortem et vsuras impetrare non possit, vulgo: Weis-
 num der Zahlungs-Termin verlossen, vel aliquando,
 weil ich nun diesem Schuldner das Capital bereits den —
 aufgekündigt (vel losgekündigt, alicubi etiam die Loosung
 gerhan,) selbiger gleichwohl weder Capital noch Zinsen abge-
 tragen, vel, von selbigem aber in Gutem nichts erhalten kön-
 nen: als bin ich gegenwärtige Klage wieder ihn anzustellen be-
 wogen. An Civ. ** ergeheth dannenhero meine gehorsamste
 Bitte zc. in Rechten zu erkennen und auszusprechen: daß Be-
 klagter die libellirte geliehene 1000 Rthlr. samt denen rück-
 ständigen versprochenen Zinsen und verursachte Unkosten bin-
 nen 14 Tagen Klägern zu bezahlen schuldig; unter der
 Verwarnung, daß im widrigen Falle die Execution in das
 verhypothecirte Haus geschehen solle. Sed notandum: 1) quod
 quidam sequenti modo accuratius petere sibi videantur:
 in Rechten zu erkennen und auszusprechen, daß Klägern an
 dem in der Klage bemerktem Bohn-Hause wegen der geliehe-
 nen 1000 Rthlr. die Pfand-Gerechtigkeit zustehet, dannen-
 hero Beklagter selbiges Klägern abzutreten schuldig, bis dieser
 seine Befriedigung an Capital, Zinsen und Unkosten daraus
 erhalten. Verum rarius hoc modo libellus formabitur.
 Nam, si res hypothecae obnoxia creditori traderetur,
 hic debitori obligatus fieret ad rationes administrationis
 et venditionis, quae a creditore, secundum juris Romani
 scita, priuatim fieri poterat: taceo, quae de euictionis
 praestatione oriri possunt, quaestiones. Notemus praer-
 terea, quod cautela ista facilius locum habeat, si contingat,
 ut idem sit iudex cognitionis et executionis, nimirum
 si iudex, sub quo res creditori in securitatem crediti
 constituta, sita est, simul sit iudex personae debitoris,
 seu forum rei sitae cum foro personae debitoris, utpote
domicilii vel priuilegiati, quod debitor habet ex priuile-
 gio personae suae vel ordini suo concessio, concurrat
 in eadem iudicis persona, quod praesertim *in rebus*
 mobili-

mobilibus contingere solet. Difficilius cautela ista locum inueniet in *hypotheca rei immobilis*, quando forum rei sitae differt, vti saepe fit, a foro personae debitoris, siue ex priuilegio, siue ratione domicilii competente, siquidem forum domicilii est *genitum forum*, L. 6. in fin. D. ad Scilum Trebell. L. 1. §. 31. L. 1. pr. de Hered. inst. L. 9. D. de Aur. legat. COCCCI. de Fund. in territ. potest. Tit. 4. §. 5. B. I. H. BOEHMERVS Introduct. in Ius Digest. Tit. de Iudicijs §. 23. pro iurisdictionis modo, quae iudici concessa, in omnibus causis speciatim non exceptis obtinens: atque forum priuilegiatum personis indultum surrogatum est in locum fori domicilii, indeque locum habet vulgatum prouerbum: *surrogatum sapit naturam eius, cui surrogatur*, indeque priuilegium fori personis indultum sapit naturam fori domicilii. Illustrabo id paucis casu sequenti, quem in acroasis PERILLVSTRIS DOMINI PRAESIDIS percipi. Cuius quidam Academicus summam pecuniae mutuum a vidua quadam in proba moneta acceperat, constituta in securitatem crediti hypotheca domus suae, antequam triste illud bellum postremum in Germania exarserat. Bello hoc flagrante, pro ratione reipublicae, minoris moneta valoris, praesertim interni, inuenerat, vulgo Ephraimiten dicta. Debitor facile conuiciens, pace, quam sperabant plerique, secuta hoc commercii genus mutatum et pecuniae eiusmodi valorem extrinsecum valde imminutum iri, emolumentum ergo suum ex creditricis incommodo aucturus, in viliori moneta fortem cum vsuris creditrici soluebat, reseruanti tamen sibi *κόλυβον*, vulgo das agio. Restituta pace creditrix contra debitorem agebat in foro rei sitae, *ad illud, quanti sua intererat, praestandum*, forte ita: zu erkennen, daß Der flagter das libellirte agio binnen — zu vergüten schuldig, oder zu gewarten, daß die Execution in desselben verhypothecirtes Haus geschehen solle. Iudicium rei sitae transmissio libello cum

cum exemplis documentorum requirebat Magistratum Academicum, vt reo ciui suo, in subsidium iuris, citationem insinuaret, iniuncta in termino praefixo comparendi necessitate coram requirente magistratu, tanquam iudici rei sitae. PER ILLUSTRIS DOMINVS PRAESES hac in re consultus, hoc fieri posse negabat: certus quod actio personalis, *ad id, quanti intererat, ob diuersam monetae mutuatae et solutae potentiam impetrandum*, instituta sit, *ad forum priuilegiatum personae*, nempe ad Academiam, pertinens. Instabat quidem iudicium requirens, actionem hypothecariam, adeoque realem in foro rei sitae recte institutam: sed monstrabat PER ILLUSTRIS DOMINVS PRAESES ex facti specie, causa agendi, et libelli petito principali, solam actionem personalem ad id, quod intererat, ex credito institutam, *hypothecae vero solum minus principaliter in petito*, si creditum non solueretur, mentionem esse iniectam. Quo facto iudicium requirens *perquam humaniter* certiolem faciebat Academiam, se non amplius instare desiderii, amicitiae sese commendans, tractataque deinde causa est in foro Academico. Habere adhuc differenda, quae forsitan non flocci aestimarentur: sed instituti ratio iterque instans iubet, vt opusculi fiat

FINIS.

Pag. 16. lin. 23. pro examen lege examine.

NOBL

et NOBILISSIMO ATQUE DOCTISSIMO

DOMINO RESPONDENTI

S. P. D.

PRAESES.

Statim ex eo tempore, quo Musis Halensibus accessisti, meis operam nauasti acroasibus. Cumque in addiscenda Iuris prudentia, pro valetudine tua, assiduum te praefiteris, moresque tuos ita composueris, ut sinistra rumoris nihil de iisdem ad me perlatum: te Patronorum tuorum iussui disputationem publicam pro specimine academico a te exigentibus pariturum, de quo certiozem me reddidisti, destituere praesidio meo nolui; sed patulas tibi aures praebui, thema, quod defendendum is, offerendo multarum fertile controuersiarum, ex quibus maxime eminent, quae de *Interdicto Saluiano ex L. i. pr. et §. i. D. de Interdicto Saluiano* atque ex *L. i. C. de Precario et Interdicto Saluiano* disceptantur; omnes enim tangere, ne dicam expedire, instituti ratio prohibet. Gratulor ergo, tibi, NOBILISSIME DOMINE RESPONDENS, et disputationem publicam, et cursum iuridicum in REGIA FRIDERICIANA ACADEMIA absolutum: exoptoque, ut DEVS TER OPTIMVS MAXIMVS opimos tibi fructus laborum Academicorum propediem velit largiri. Vale. Dab. Halae Magdeburgicae die X. August. A. O. R. clocclxxiv.

NOBIL

PRAE-

PRAENOBILISSIMO AC DOCTISSIMO

VBERSCHAER

S. P. D.

D. HENR. IOAN. OTTO KOENIG

ASSESSOR SCABINATVS REGII IN DVCATV MAG-
DEVRGICO ORDINARIVS
ET IVRIVM PROFESSOR PVBLICVS EXTRA-
ORDINARIVS.

Ego vero lubenter eorum in societatem venio, qui TE, Praestantissime VBERSCHAER, hoc tempore faustis adclamationibus prosequuntur. Gratulor TIBI, tum de felici vitae academicae, laudabiliter peractae, exitu, tum de specimine hoc erudito, quod publice defendendam exhibes. Red eas bonis auibus in patriam TVAM ibique fructus diligentiae TVAE percipias vberrimos: seruet TE summum Numen diu saluum atque incolumem in commodum patriae et gaudium Parentum TVORVM. Ceterum, vt me amore atque benevolentia TVA etiam absens prosequaris, summopere abs TE peto. Vale resque tuas semper age feliciter. Dabam Halae d. VIII. Aug. cloccclxxiiii.

D

PRAE-

V I R O
PRAENOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO
VBERSHAERIO

S. P. D.

CAROLVS HENRICVS ERNESTVS SCHVLTZE
BEROLINENSIS
O P P O N E N S.

Nil suavius atque iucundius mihi contingere potuit, occasione opportuna; quae mihi se hodie offert, vt **TIBI**, Vir Praenobilissime, publice confiteri queam quanti **TE** existimem. Gaudio vero huic simul dolor intercedit, si considerem **TE** paucis diebus nos esse relicturum, et in Patriam rediturum. Abeas igitur! solidissima doctrina instructus, de qua praesens specimen testatur. Haec quoque est causa, quare meum est, tibi sincera mente gratulari. Optimam quidem hic habere occasionem in tuas excurrendi laudes, nisi et modus virium reluctaret, et omnibus, quibus tua consuetudine uti licuit, iam satis superque notum esset, quae **TVA** sit morum venustas et elegantia, quique **TVI** sint in Iurisprudencia profectus certe admirandi. Numen illud maximum faueat coeptis **TVIS**, largiatur **TIBI** maximos honorum gradus, tanquam praemia, **TVA** quae virtus meretur. Viue felix, Viue quod nullum dubium est, in patriae ornamentum. Vale, miique non sis immemor. Iterumque Vale. Dabam Halae die 10. Aug. MDCCCLXXIIII.

PRAE-

PRAENOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO
DOMINO RESPONDENTI

S. P. D.

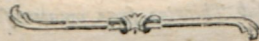
IOANNES IOSEPHVS SCHRAMM

NISSA - SILESIYS

OPPONENS.

Permittas, VIR PRAENOBILISSIME! UT TIBI hodie, quo specimen doctrinae tuae haud vulgaris eruditorum limae subjecis, quae mihi insimul suavissimam amoris mei erga TE publice testificandi, praebet occasionem, ex intimo gratuler animo. Etenim praeter artissimum amicitiae, qua me haecenus dignari voluisti, vinculum, et officii ratio id a me postulare videtur. Cui itaque dulcissimo officio eo minus me subtrahere potero, quo maiora amoris tui documenta apud me extare voluisti. Quorum certe non minimum est, quod contradicentis, seu potius eruditionis tuae testis munere me non indignum existimasti. Quam quidem spartam, licet tenuitatem meam satis perspectam habeam, eo lubentius in me suscepi, quo certius ex doctrina tua aliquid laudis in me redundaturum esse praeuideam. Cum etenim nos conjungant studia fatis Tuam nosco diligentiam, qua per triennium et quod excurrit, id vnice egisti ut solidam Legum notitiam TIBI comparares; bene memor quod (vni apprimè et pereleganter PERILLVSTR. DN. PRAESSES Praeceptor communis nunquam non deuenerandus; in Diss. de conflictu Theoriae et Praxeos) *sub Theoriae fuga omnem fugiamus solidam iuris.*

iurisprudentiam. Sed me jam non indiges laudum tuarum
praecone, cum Dissertatio tua non solum eximiam prae se fe-
rat eruditionem, sed et in censum eorum laborum, quos ob
utilitatem, quam in vita communi praestant, magni facimus,
primario erit referenda. Verum enim vero hoc ipsum, quod tra-
ctas remedium, ut refert Menoch. Rem. adipif. poss. 3. n. 7. in
foro est frequentissimum, et quotidie usum suum exferit. Licet
in eius interpretatione DD. egregie inter se discrepent. Etenim
quot variis hinc inde agitatis opinionibus sola huius Interdicti de-
nominatio ansam praebuerit, quis ignorat? dum alii cum Cui-
cio, et Pacio in Hag. Saluim Iulianum perpetui Edicti com-
positorem, alii cum Giphano ad §. 3. G. de Interdict. Sal-
vium Praetorem, eius. constituent autorem. Ecce ergo VIS
AMANTISSIME! curet et hoc capite, TIBI, qui per accu-
ratiorem huius Interdicti interpretationem, faciliorem ad eius
explicationem viam multis aperuisti, erit gratulandum! Quod
cum facio ingenuo, et candido animo, vniice opto ut caetera,
sicuti virtutes tuae merentur, quae suscepturus sis, ad vota
fluant, felicia quaevis, aut fausta TIBI contingant, et sic-
demum (quod mox meditaberis) prosperis redeas fatis, ad ex-
culiissimam literis aequae ac moribus Patriam. Tu vero, quin
me et absens tua amicitia, quam auro contra caram habeo, sis
dignaturus, ob eam, quae inter nos huc usque intercessit, fami-
liaritatem, non dubito. Itaque vale, et Tuum Schrammium
quod facis, in posterum ama. Dabam Halae Venedorum
d. X. Aug. A. O. R. MDCCLXXIV.

Halle, Diss., 1773-74

X 230 9444

xxxviii.

Q. D. B. V.

OBSERVATIONES QVAEDAM

AD

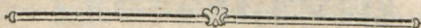
INTERDICTVM SALVIANVM

OCCASIONE

L. I. pr. et §. I. D. DE SALVIANO INTERDICTO

IVNCTA

L. I. C. DE PRECARIO ET SALVIANO INTERDICTO

QVAS

P R A E S I D E

ACADEMIAE FRIDERICIANAE DIRECTORE

ET SENIORE

IOANNE TOBIA CARRACH, ICTO

POTENTISSIMO PORVSSORVM REGI A CONSILIIS INTIMIS

FACVLTATIS IVRIDICAE PRAESIDE ORDINARIO

NEC NON

IVRIVM PROFESSORE PRIMARIO ETC.

DIE X. AVGVSTI A. O. R. CIOCCCLXXIV.

PVBLICE VENTILANDAS EXHIBET

CHRISTOPHORVS BENIAMIN ÜBERSCHAER

LEOBERGA SILESIVS.

HALAE MAGDEBVRGICAE

STANNO FRIDER. AVG. GRVNERTIANO.

1794
1a

12

